

## ТВОРЧІСТЬ СЕРГІЯ БАБКІНА ЯК СУЧАСНОГО РЕПРЕЗЕНТАНТА МИСТЕЦТВА ШАНСОНЬЄ

Творчість «співочих поетів» завжди відрізнялась актуальністю тематики, сучасним звучанням, неформальним типом сценічної комунікації, яскравою акторською подачею, індивідуальним стилем та харизмою.

Щоб дати визначення феномену шансоньє у музичній культурі ХХІ сторіччя, потрібно звернутися до генетичних витоків цього явища.

Термін «шансон» (фр. *chanson* — пісня) — використовується у двох випадках: 1) світська багатоголосна пісня французькою мовою епохи пізнього Середньовіччя та Відродження; 2) французька естрадна пісня у стилістиці кабаре.

Шансоньє — французький естрадний співак, виконавець жанрових пісень у «монмартрському» стилі. Творчість шансоньє може бути охарактеризована такими чинниками: 1) шансоньє — поет і композитор одночасно; 2) пісні стосуються соціальної тематики, інколи мають політичний колорит (це і гімни ліонських ткачів, і пісні Паризької комуни, і пісні Опору); 3) з кінця ХІХ сторіччя шансоньє — це також професійні естрадні виконавці (що поєднують мистецтво поета, співака та актора), котрі співають на сценах кафешантанів, кабаре, мюзик-холів.

Ознаки мистецтва шансоньє притаманні вітчизняним виконавцям авторської пісні. Жанр авторської пісні (термін, введений В. Висоцьким) сформувався у 1950–1960-ті в СРСР у неформальній

культури студентства й молодих інтелектуалів: 1) вітчизняні барди у своїх композиціях акцентували увагу на поетичності тексту, довірчому камерному типі музичного спілкування; 2) неформальність авторської пісні виключала сценічність, офіціоз, формалізовану публічність, дистанцію, створену рампою; 3) загострено-особистісний характер авторської пісні, властивий їй нонконформізм, її незаангажованість, здатність консолідувати навколо себе широке коло небайдужих до життя людей — все це зробило її соціокультурним явищем; 4) авторська пісня спиралась у музичному сенсі на жанри побутового романсу, студентського і дворового фольклору, народної пісні, популярної танцювальної музики.

Отже, національними різновидами шансонє стали: бард — у Радянському Союзі, Leidermacher — у Східній і Західній Німеччині, cantautor — в Італії або Латинській Америці, autor — compositeur — interprété — у Франції, singer-songwriter — у США. Кожен із них збирав аудиторію нового типу, яка приходила, щоб слухати вірші, котрі, як правило, співали під гітару.

Початок вокальної кар'єри Сергія Бабкіна пов'язаний із групою 5NIZZA. У платівці «УРА!» висвітлюється багато гострих соціальних проблем, причину яких С. Бабкін бачить у внутрішній несвободі особистості. Герої пісень — божевільні, алкоголіки, «солдатики», підводники, хворі у комі, параноїки, «сірі», властолюбці, ура-патріоти.

У композиції «Тук-тук» використовується рольовий принцип. Сергій Бабкін підіймає в цій пісні духовно-філософську проблематику, але висловлює її простими невигадлигими засобами. У вокалі переважає мелодекламація. Кожна фраза отримує індивідуальні обриси завдяки варіаціям темпу, інтонування.

«Сон» звучить у супроводі гітари й кларнета. Тут переважають інтонації низхідної малої секунди. Сергій Бабкін співає гіпертрофовано емоційно, перемежовуючи спів вигуками-коментарями.

У пісні «Солдатики» — багато цитат: «Прощання слов'янки», «Виглянуло сонечко». Переплетення їхніх контекстних полів народжує основну думку пісні: життя солдата — іграшка, «войнушка-ладушка для родини матушки».

Ірреальний простір хворого у комі відтворюється шляхом поєднання тритонових й секундових інтонацій, спробами подолати межі вокального діапазону. Сергій Бабкін міняє швидкість мови, наповнює її придихами, вигуками, різноманітними інтонаціями. «Хворий у комі» — це суспільство, в якому «все поступово привикають к ровной полосе», «долго ждут, а говорят так мало». Невипадково в акомпанементі прослуховуються інтонації похоронного маршу.

Наступна картина «Надоело» — сценка, наповнена емоцією безоглядного молодечого завзяття («надоело по узким тропкам следовать», «гуляние народное без повода»). Сергій Бабкін наслідує стилістику російської народної пісні — і в інтонаційно-тематичному, і в артикуляційному аспектах. Він репрезентує російський говір.

Ексклюзивний ефект недосяжного щастя створюється у пісні «Забери» шляхом переходу на широких висхідних стрибках з опертого співу на знебарвлене темброве звучання.

«Мама» — рок-балада, композиція-колаж, створена з цокання годинників, набору телефонного номеру, католицького співу, звуків міста, дзвону будильника.

Таким чином, у своїй творчості співак продовжує і розвиває традиції міської пісні, шансону, романсу, пісні — сцени, «театру пісні», бардівської, авторської пісні, російського шансону, одеського біту. Його стиль можна назвати інтелектуальним бард-роком, хоча сам Сергій Бабкін дає йому різні визначення — фанкоблюзоджаз, ska-rock, art-grange, буфонада songs, melancholic melody trip.